

Fényjáték (2001,
olaj-vászon, 70 x 50)

Györfly-Kovács Adrienn kiállítása a kismarosi művelődési házban

A tárlat címe, Fényjáték, valaminő felhőtlen, a könnyedséget is idelopó cselekvésre utal, noha a fénnel való játszadozás – főképp, ha nem elemlámpával, villanyégővel, gyertyával és fáklyával történik, hanem ecsettel – komoly munka. Komoly, mert ha van a fénynek vivőereje, aki csak a reneszánsz klasszikusaira pillant, ebben nem kételkedik, akkor az nagyon is meghatározza a mű szerkezetét, a festés technikáját. S nem utolsósorban azt a gondolkodásmódot (félve mondom, az érzelmet sem megvető filozófiát), ami nem más, mint önkifejezői teljesség.

Ezt az állapotot, a megfeszítés egyetlen értelmes módját, a tájnak éppúgy sugározni kell – a hely szelleme ugyancsak inspirál –, mint egy hegynek, erdőnek, felhőnek, bokornak. Mert az organikus lét, és az élményt visszaadó művészi alázat megköveteli? Azért is. De sokkal inkább azért, mert az igazi alkotó a bensőt foglalkoztató élménnyel válik eggyé. Ha fölül a hintónál is kecsagetőbb napszakok hintájára, az égető napfény és az alkonyat „deres” szürkéje éppúgy ösztönözheti a vallomásra, bizton észleli az idő múlásában megképződő élményt.

Amely lehet – Györfly-Kovács Adrienn látomásos légtechnikájában így van – egyfajta, a létezés örömét nyíltan sugalló boldogságfaktor, s ugyanakkor (jóllehet kis adagban) valaminő, a kellemet színező szomorúság is. Viszont ami meglepő, festményein (egyiken-másikon hiába a csaknem golgotai sötétség) a fekete, a sötétbarna, és a melankólia zordjába forduló kék és zöld is világít. Szemfényvesztő káprázattal.

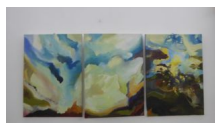
Ilyen jellegű képei azért is válnak a hagyományos tájképeket meghaladó, bár a tájvarázs minden módját magukon viselő művekké, mert a művész a külső, vagyis természeti valóságot a

bensőben egyre fokozódó érzelmi feszültség szinte parancsszerű vágyával ötvözi. Célirányos alkotás-lélektani jellemzője is van a folyamatnak – egy minél összetettebb, ha tetszik szépségével sokkoló egyedi látványvilág elérése, nemkülönben kivetítése.

Nem csupán a bravúros folttechnikával ható Straden (2006, olaj-vászon) pszichológiai léttérképére gondolok, hanem a Fenyőerdőben (2012, olaj-karton) fókuszában lévő fényrózsára, és az Éjszaka a kertben (2012, olaj-vászon) sötét rengetegét haloványan megvilágító Hold visszfényére is. De az Északi fények (2006, olaj-vászon) borzongató sötétjén ugyancsak átüt a hófedte hegyek kéksége – az idegen táj esett révületbe vagy magunk, a nézők? –, és a vele harmonizáló távoli horizont égdarabja is. A Lent a kertben (2017, tempera-vászon) foltban elterülő fehéres-kékes fénysugara ezúttal is a kontrasztként is nevezhető mélybarnák, zöldek ellenében igazán eleven. A bibliai vétetésű Fényjáték (2001, olaj-vászon), középpontban a kereszttel, pedig a kereső lélek benső útjáról regél. Krisztus halálát is ideértve mint bűnbocsánatért esdeklő gesztust.

Avval, hogy a szakrális körök az ugyan profánnak mondható, ám átszellemültségükben valahol mégis a tájábrázoláson jóval túllépő körökkel érintkeznek, alighanem rátapintottunk eme művészet legfontosabb jellemzőjére: ég s föld összetartozására. A többször is világosban-sötétben megszólított (ábrázolt!) kert, amellet, hogy a világi és a népművészetben (természetesen a magyarban is) vulva jelkép, a keresztény szimbolikában egyúttal Szűz Mária és a szeplőtelen fogantatás jelképeként is számon van tartva. A másik oldalról pedig ott a földrajzi fogalom mint a nyugalom szigete (Öböl – 2017, akril, farost), a valóságot szinte kápráztató oldó Álomvölgy (2016 – olaj-vászon) és a2017-es diptichon, a Belső hegység (2017, akril-vászon).

Noha a főntebb említett festmények az életmű kikezdetetlen alapjai, a kiállítás izgalmát – nemcsak méretük miatt – a triptichonok adják. S különösen érdekes, hogy a művész sosem azonos nagyságú és fekvésű táblákból alakítja ki a kompozíciót – kivételként a balról jobbra világosból a sötétbe (égzengés) úszó Felhők I–III. (2016, akril-vászon) említhető –, hanem így vagy úgy, a változó méretekkkel vagy az álló-fekvő cseréjével meg-megtöri a felső záróvonalat.

Felhők I-III (2016, akril-vászon, 70x50)

Ebből a szempontból a különös alakú (70x50, 30x80, 60x80) Feljött a Nap – Pilinszky: Apokrif I–III. (2015, akril-vászon) említendő az első helyen. S természetesen, jóllehet hangzatosan belejátszik az összképbe, nem csupán a mérethullámozások révén. Sokkal inkább a kortárs

klasszikus remekével együtt lélegző képi megoldások, a versből képköltészetet reveláló áttűnések miatt.

Győrffy-Kovács Adrienn nem figurális ábrázolással jeleníti meg a házba betoppanó hazatérőt, aki úgy akart megjönni, mint Jézus a Bibliában (bocsánat az egyszerűsítésért), hanem félfigurális, nonfiguratív módon. Organikus élménnyé transzformálva a versindítást, amelyben a „kelő nap” sárga gömbje – „mint tébolyodott pupilla néma és / mint figyelő vadállat oly nyugodt” – határozza meg az esdeklő számvetés hatásos kezdését. A triptichon harmadik része pedig a megállapodott „bűnös” lélekállapotára (világos-sötét) utal, emlékeztetvén a költeményben szereplő némaságra („Látja árnyam – mármint az Isten – kövön és kerítésen”).

A Metamorphosis (2017, tempera-vászon) című triptichon, amelyen az első és harmadik fekvő rész közt csak a középső álló emelkedik ki, szintén organikus gyökerű táj- és benső lélekállapot-rajzolat. Ahogyan balról jobbra haladva a hatásos elemekkel (fa, földút, Nap, földtérkép, kert-imitáció stb.) nő a kép dinamikája, úgy lesz egyre nyilvánvalóbb a megújulásra kész alakváltó-alakváltoztató természet sokszínűsége.

Ha a festőművész poétikus ecsetje, már ami a képvilág intenzitását jellemzi, mindig a kör közepébe talál, hogyne volna ehhez hasonló, véljük, grafikai honfoglalása is. A kettő mégis alig függ össze, hiszen amott a látomásé lesz a döntő szerep, emitt viszont – az illusztrációnak ez a hátulütője – valamennyit igazodni kell a vers tematikájához, meselemeihez. (Ez utóbbihoz – Fekete Vince nem véletlenül írta a Piros autó lábnyomai a hóban című gyerekvers-kötetének az egyik ciklusa elé: „Ahogy anyukám és apukám elmesélte”.)

Az erdélyi költő a romániai Forrás több nemzedékét követő Előretolt helyőrség csoportjának a tagja, akik nyílt versbeszédükkel, magabiztosságukkal és avantgárd hevületükkel kavicsot dobtak a magyar líra állóvizébe. Fekete nem a weöresi, rímre, dallamra épülő költészetet kedveli, hanem a groteszkig is fölhúzó, laza (prózának tetsző) versbeszédet. A gyerek mesél itt (olykor a tesóval kiegészülve) egyszerű otthoni, óvodai stb. történeteket. Sokszor eme verseknek az a csattanója, hogy nincs csattanója.

Győrffy-Kovács Andrea grafikai arzenálja (kilenc akvarell) rajzos derűvel jól fogja, helyenként átszellemülten (Lenni jó. A gombás könyvet forgatom) Fekete gyerekversének világát, ám az áttételesebb képi megközelítés (torzítások, szerkezeti furcsaságok) sokat lendített volna az összképen, sőt kiemelte volna az illusztrációkat az alkalmazott grafika köréből.

Fényjáték

Írta: Szokolczay Lajos
2018. január 18. csütörtök, 06:51 -

Szokolczay Lajos